

Ronde getallen

Toen ik op 6 mei j.l. op het KNIR arriveerde, was dat precies 35 jaar nadat ik voor het eerst in Rome was. Begin mei 1986, met de middelbare school, toen we de stad ontdekten vanuit het pension van de Padri Teatini op Piazza Vidoni (naast de Sant'Andrea) en collectief verliefd werden. Later, bij wiskunde, toen we terugdachten aan hoe we “boven op de Palatijn, gelukkig zaten te zijn”, bedachten we er een woord voor: Romesick.

35 jaar en ongeveer even zoveel bezoeken aan Rome later ben ik er voor het eerst officieel als Museum Fellow van het KNIR, om te werken aan mijn onderzoek naar de 10de en 11de eeuw, dat we gemakshalve aan het ronde getal ‘Het jaar 1000’ ophangen. De eerste dagen, in quarantaine, begin ik met boeken lezen over Rome in dat ‘midden van de Middeleeuwen’ en als ik weer naar buiten mag, ga ik enthousiast op zoek naar wat er nog uit die periode te zien is. Dat is meer dan u denkt. Zo keek u wellicht vanaf de Via dei Fori Imperiali wel eens naar de mooie reeks bogen op het Forum van Nerva en zag u dan een huis uit de tiende eeuw, met een straat uit de tiende eeuw ervoor. Opgegraven door Riccardo Santangeli Valenzani, hoogleraar stadsarcheologie van Rome aan de RomaTre en keynote speaker van de workshop ‘The year 1000 in Rome’ die ik begin oktober a.s. op het KNIR organiseer. En anders liep u zeker ooit vanaf het theater van Marcellus naar beneden, waarbij uw blik getrokken werd door de Romeinse tempeltjes op het Forum Boarium en u daarom het opvallende huis op de hoek miste, de best bewaarde residentie van Rome uit de elfde eeuw. Het is de Casa dei Crescenzi, met een bouwinscriptie uit 1065 boven de “onnodig brede deur” (zoals Chris Wickham van de BSR in zijn lezing op 23 juni zei). Als je er nu voor staat, denk je dat het een nieuw huis vol oude bouwfragmenten is. Maar als je de tekeningen ziet die Maarten van Heemskerck er in het begin van de zestiende eeuw van maakte, is duidelijk dat het hele elfde-eeuwse huis er nog in zit en dat het bovenste stuk zelfs ontbreekt: het huis was duizend jaar geleden nog groter dan nu. In dit gebied rondom de Tiber, met het

Tibereiland, het ghetto en de ‘Leo-stad’ tussen de rivier en de Sint-Pieter, leer ik dit voorjaar een heel nieuw Rome kennen. Een Rome van 1000 in plaats van 2000 jaar oud. Met Duitse keizers, Byzantijnse keizerinnen en een Franse paus die Arabische cijfers in het Westen introduceerde (anders spraken we nu misschien wel van ‘mooie vierkante getallen’). En met opvallend veel Nederlandse bezoekers, waaronder de later Utrechtse bisschop Ansfried, die rond 1000 jaren in Rome doorbrengt als zwaarddrager van de keizer. Ik geef toe dat dat nóg een mooiere titel is dan Museum Fellow van het KNIR.

Op een van mijn laatste avonden in Rome zien we Italië het Eurovisie songfestival winnen. De band, Måneskin, komt uit Rome; ze ontmoetten elkaar op de middelbare school, op de Gianicolo, en speelden veel op straat in Rome, onder andere op de Corso. Dat is waarom @ParcoColosseo die avond tweette dat ze ‘bij hen begonnen waren’. En het is echt een goede band; ook als die herrie en dat androgyne van u niet zo hoeft, moet u eens luisteren naar hun prachtige, ingetogen ballad ‘Vent’anni’ over, inderdaad, 20 jaar oud zijn, al 20 én pas 20... Na afloop van het songfestival was er nog een relletje, omdat zanger Damiano David in de ‘Green Room’ een lijntje leek te snuiven. Typisch Nederlands, vind ik, dat we dat voor mogelijk houden en zelfs wel rock’n’roll vinden. Natuurlijk deed hij dat niet. Want een Italiaanse jongen van 22 - die weet dat hij dadelijk zijn moeder moet bellen.

Annemarieke Willemsen